

N:o 11.

Af herr **Östberg**, *angående skrifvelse till Konungen med begäran att vid revision af lagstiftningen om direkt beskattning till staten måtte tillämpas den principen, att inkomst skall taxeras för det näst föregående året.*

Då det är att vänta, att förslag till nya stadganden i fråga om grunderna för den direkta beskattningen till staten kommer att af Kungl. Maj:t utarbetas och föreläggas Riksdagen, har jag ansett nödigt att fästa uppmärksamheten på en mycket stor oegentlighet i nuvarande bestämmelser, som det enligt min uppfattning är af största vikt att aflägsna.

Gällande bevillningsförordning liksom äfven förordningen om inkomstskatt stadgar,

att inkomst af kapital och arbete taxeras för det *löpande året*,

att inkomst af kapital samt af rörelse eller yrke, då den åtnjutes under hela det föregående året, upptages med det belopp, hvartill inkomsten under *näst föregående* år uppgått,

att samma slag af inkomst första året den åtnjutes, äfvensom då den icke åtnjutes för hela föregående året, upptages med det belopp, hvartill den skäligen anses uppgå för det *löpande* året,

att samma inkomst, då den upphör under löpande året, upptages med inkomstens belopp under det *näst föregående* året efter vederbörlig reduktion med afseende å den kortare tid, hvarunder den åtnjutes,

att lön och pension upptages med det belopp, hvartill densamma för det *löpande* året blifvit i stat eller annorledes bestämd,

att tjänstgöringspenningar, dagaflöning, sportelersättning och obe-

stämda eller extra inkomster beräknas på samma sätt som inkomst af kapital samt af rörelse eller yrke, och

att tillfällig inkomst, som tillfallit skattskyldig så sent under ett år, att densamma icke kunnat af det årets taxerings- eller pröfningsnämnd beräknas, taxeras till bevillning det näst därpå följande året.

Det kan ju anses principiellt riktigt, att den skattskyldige taxeras för den inkomst, som åtnjutes under det löpande året, och det vore äfven, praktiskt sedt, fördelaktigast för den skattskyldige, om skattebeloppet, då det utbetalas, stode i förhållande till den inkomst, han under den närmast föregående tiden åtnjutit. Denna princip kan dock icke konsekvent genomföras. Det är omöjligt att vid taxeringen under förra hälften af året känna den blifvande inkomstens belopp. Man har också måst i fråga om inkomst af kapital samt inkomst af rörelse eller yrke frånga principen och stadga, att taxering skall ske efter det föregående årets inkomst. Sålunda har man kommit till ett system, som är i hög grad inkonsekvent. Taxeringsmyndigheterna få den ena gången taxera efter det föregående årets verkliga inkomst och den andra efter det löpande årets beräknade inkomst, och det är därvid att märka, att icke ens taxeringen af lön af allmän eller enskild tjänstebefattning blir tillförlitlig, då den skall afse det löpande året. I de flesta fall, då löntagare öfvergår till annan anställning, blifva inkomsterna förändrade, till det bättre eller sämre, och detta inträffar naturligtvis lika ofta efter taxeringsnämndens sammanträde som före detsamma. En taxeringsnämnd, som sammanträder i juni, kan omöjligen veta, om t. ex. en tjänsteman blir uppsagd i juli eller en verkställande direktör förlorar sin plats vid bolagsstämma i samma månad.

Man har i hufvudsak öfvergifvit principen att lägga det löpande årets inkomst till grund för taxeringen, men bibehållit så mycket där-af, att taxeringen i sin helhet saknar den enhet och likformighet, som är nödig för vinnande af en rättvis beskattning. Det hade helt visst varit bättre, om man tagit steget fullt ut och stadgat, att taxeringen skall afse det nästföregående årets inkomst, såväl hvad beträffar lön och pension som all annan inkomst.

Följden af denna princip godkännande skulle blifva, att den inkomst, som uppburits under föregående år, taxeras, äfven om motsvarande inkomst icke uppbäres under det löpande året och att inkomst under det första året, den uppbäres, icke blir föremål för taxering. Någon annan olägenhet för statsverket af en sålunda försenad eller uppskjuten beskattning skulle icke uppstå, än att en och annan skattskyldig komme i den ställning, att han icke kunde betala sin skatt, men

denna lærer icke medföra någon större ekonomisk förlust för staten. För den enskilde åter skulle olägenheten ligga däruti, att skatten kan komma att utkräfras långt efter det inkomsten upphört, och det kan icke förnekas, att denna anmärkning förtjänar afseende.

Dessa nu påpekade olägenheter af den föreslagna förändringen kunna emellertid i väsentlig mån undanröjas genom en annan reform, nämligen uppbördens verkställande under samma år, som taxeringen verkställles. Det har tidigare varit tal om att uppbördsstämorna skulle hållas i slutet af året, i sammanhang därmed att mantalsskrifningarne skulle förrättas i början af året. Man ville då göra gällande, att en sådan omkastning vore omöjlig att genomföra. Jag är för min del öfvertygad, att en närmare undersökning skall visa, att den kan ske utan allt för stora svårigheter och blifva till fördel i flera afseenden. I sådant fall komme den skatt, som drabbar ett års inkomst, att erläggas under det näst därpå följande året.

Vid bedömande af denna fråga måste man uppmärksamma ännu en omständighet af största vikt. Såsom bekant, sker bevillningstaxering och taxering på grund af inkomstskatteförordningen i ett sammanhang. Den förra skulle visserligen kunna fortfarande verkställas på samma sätt som hittills, efter uppskattning af inkomsten d. v. s. i viss mån godtyckligt, men denna metod duger alldeles icke för taxering efter inkomstskatteförordningen. Inkomstskatten skall utgå efter den verkliga, genom deklarationen utrönta inkomsten. Men deklarationerna skola ej angifva annat än inkomsten under det föregående året, och det vore för öfrigt omöjligt för någon att i början af året på heder och samvete uppgifva, hvad han kommer att åtnjuta i inkomst under det löpande året. Taxeringsmyndigheterna stå därför inför den motsägelsen, att de skola följa den skattskyldiges deklaration, då den är ärlig och riktig, men å andra sidan vid taxering af lön och pension icke fästa sig vid deklarationen, utan särskildt skaffa sig kännedom om den skattskyldiges påräkneliga inkomster af denna art under det löpande året. Alldeles detsamma gäller, då en affärsmans verksamhet undergått någon betydligare förändring. Man skall då icke taga någon hänsyn till det föregående årets resultat eller den skattskyldiges deklaration, utan uppkonstruera en kalkyl, hvad han kan antagas få i nettoinkomst under det löpande året.

Alla dessa nu påpekade inkonsequenser, alla dessa praktiska svårigheter för taxeringsmyndigheterna, alla de af det nuvarande systemet härflytande obehag och olägenheter för de skattskyldige skulle undanröjas, om man vid taxeringen finge hålla sig till kända faktiska för-

hållanden, om taxeringsmyndigheterna endast hade att granska och pröfva deklarationerna för det föregående året och, då deklarationer ej afgifvas, på annat sätt underrätta sig om, hvad den skattskyldige faktiskt haft i inkomst förra året.

Enligt min tanke borde man fastslå den principen, att inkomst skall taxeras för det nästföregående året eller med andra ord att hvarje års inkomst skall taxeras under våren det påföljande året, och i sammanhang därmed stadga, att sedan taxeringen blifvit fastställd af pröfningsnämnden under hösten, den därigenom bestämda skatten skall erläggas i november eller december månad samma år taxeringen ägt rum.

Då jag anser denna förändring vara af synnerlig vikt och ovilkorligen böra iakttagas vid revision af vår skattelagstiftning, men till min ledsnad erfarit, att man vid nu pågående arbete för detta ändamål icke upptagit denna fråga till behandling, har jag trott, att Riksdagen borde fästa Kungl. Maj:ts uppmärksamhet å saken, och hemställer därför vördsamt,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte vid uppgörande af förslag till förändringar i lagstiftningen om den direkta beskattningen till staten tillämpa den principen, att inkomst skall taxeras för det nästföregående året och taxeringen således endast taga hänsyn till den faktiskt åtnjutna inkomsten under det nästföregående året.

Stockholm den 27 januari 1905.

G. F. Östberg.